

Z e s ł a n i e c

ZARZĄD GŁÓWNY ZWIĄZKU SYBIRAKÓW
I MUZEUM PAMIĘCI SYBIRU

NR 87

ROK 2021

Spis treści

- *Uroczyste otwarcie Muzeum Pamięci Sybiru w Białymstoku*.....3
- **Lilianna Świątek**
Wydział Przed Szkolny Komitetu do spraw Dzieci Polskich w ZSRR w latach 1943–194615
- **Ewa Kowalska**
Tajemnice syberyjskich sosen. Ustalenia nieupamiętnionych miejsc pochówku obywateli II RP deportowanych do obwodu archangielskiego.....45
- **Adam Czesław Dobroński**
Wspominanie sybiraków.....75
- **Milena Zatylna**
Ksiądz Józef Kuczyński – duszpasterz, przywódca, łagiernik83
- **Ks. Błażej Michalewski**
Kazachstan ma nowego biskupa91
- **Dominik Abłamowicz**
Światowy Dzień Sybiraka 2021 w Katowicach połączono z odstonięciem tablicy poświęconej pamięci sędziego Józefa Zemły (1887-1941).....95
- **Jan Józef Kalisz**
Hrubieszowscy Sybiracy.....101
- **RELACJE Z ZESŁANIA**
- **Henryk Paprocki**
Tam był głód jak czort.....109
- **KRONIKA**
- **Lilianna Świątek**
Wystawa czasowa „Syberia. Głosy z Północy”.....119

Od redakcji

Gdy zamykamy ten numer „Zesłańca”, wciąż trwają niepokoje na granicy polsko-białoruskiej. Jest to jeszcze jeden powód, by spraw dotyczących Wschodu nie lekceważyć, by je wnikliwie studiować. Nigdy nie wiadomo, kiedy znowu staną się groźne dla nas wszystkich.

W kolejnym zeszycie proponujemy szereg tekstów o treściach historycznych. Pierwszy z nich wyszedł spod pióra Lilianny Świątek, a dotyczy polskich dzieci w ZSRS podczas drugiej wojny światowej. Adam Czesław Dobroński jest autorem artykułu o dr. Adamie Wołku, któremu udało się wrócić z zesłania, a następnie pracować z pożytkiem dla społeczeństwa. Ks. Józefa Kuczyńskiego, zasłużonego dla Kościoła w Kazachstanie i nie tylko, przypomina w swym szkicu biograficznym Milena Zatylna. W dziale Relacje z Zesłania mamy tym razem wspomnienia Henryka Paprockiego.

Pozostałe artykuły poruszają problemy współczesne, aczkolwiek na ogół wyrastające z tragicznej przeszłości. A więc relacja z otwarcia Muzeum Pamięci Sybiru w Białymstoku, które odbyło się 17 września br. Wydaje się, że jest to placówka, o której będziemy teraz często pisać. Ewa Kowalska zwraca uwagę na miejsca pochówku Polaków, zesłanych do obwodu archangielskiego. Ich dokładne ustalenie jest ważne ze względu na obowiązek ich upamiętnienia. Nasz wypróbowany autor ks. Błażej Michalewski pisze o nowym biskupie Kazachstanu, właśnie wyświęconym w katedrze karagandzkiej, Eugeniuszu Zinkowskim. Zapewne jest to też postać, która nieraz zagości na stronach „Zesłańca”. Wreszcie Dominik Abłamowicz pisze o ostatnim Dniu Sybiraka w Katowicach. Przypominamy, że ob-

REGAŁ Z KSIĄŻKAMI

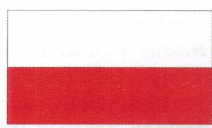
- *Wokół polskiej obecności w Rosji. Sztambuch Profesor Wiktorii Śliwowskiej na jubileusz dziewięćdziesięciolecia.* Warszawa 2021
(Grzegorz Pelczyński).....123
 - Maksymilian Marks, *Zapiski starca*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2021.
(Małgorzata Dziura).....124
- ## IN MEMORIAM
- *Karolina Kaczorowska (1930-2021). II Rzeczypospolita odchodzi w cień*
(Dobrosława Platt).....129

Na okładce: Tablica poświęcona dr. Józefowi Zemle (1887-1941) ufundowana przez Oddziałowe Biuro Upamiętnienia IPN w Katowicach. Fot. Monika Kobylańska (s. 1); Plebania parafii św. Mikołaja w Hrubieszowie, miejsce urodzenia Bolesława Prusa. 2007. Fot. Jan Kalisz (s. 4).

chodzi się go 17 września i że od 2013 r. ma on status święta państwowego. Ale artykuł zawiera też informacje na temat sędziego Józefa Zemły, który Syberię poznał – oczywiście nie z własnej woli – w czasie pierwszej wojny światowej. Podczas tegorocznego święta odsłonięto tablicę upamiętniającą tego wybitnego Ślązaka. Zaś o środowisku hrubieszowskich Sybiraków zajmująco pisze Jan Józef Kalisz.

Oczywiście nie braknie też tekstów do Kroniki i do Regału z Książkami.

W imieniu redakcji
Grzegorz Pelczyński

POMOC
POLAKOM
NA WSCHODZIE

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

w ramach Zadania publicznego dotyczącego pomocy Polsce i Polakom za granicą.

Wydawca: Zarząd Główny Związku Sybiraków, ul. Chmielna 15, lok. 108, 00-021 Warszawa, tel. 22/827 93 71. **Redakcja:** A. Dobroński, A. Dzieńkiewicz, M. Dziura, A. Głowacki, G. Pelczyński, A. Zapalec; redaktor naczelny: A. Kuczyński; sekretarz redakcji: M. B. Kuczyńska. **Wykonawca:** skład, druk i oprawa — QUAESTIO Przemysław Włodarczyk. **Copyright nazwy:** „Zesłaniec” by A. Kuczyński. **Adres redakcji:** ul. Bystrzycka 61/3; Wrocław 54-215, tel. 71/ 72 880 88, e-mail: bakucz@op.pl